

המציפה

עתו שבועי

רכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכך ערב שבת. ....

מחיר החתימה:

באוסטריה-אונגריה:
לשנה 6 כתרין
לחצי שנה 3
לרבע 1.50

כאשכנז:

לשנה 7 כתרין
ביתר הארצות:
לשנה 8 כתרין — 8.50 פראנק.

האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה:
„Hamicpe“
ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים
לפי גודל השמחה.

ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש הגליון
שני כתרין.

גליון בודד 12 קר.

מכתבים בלתי הפשיים לא יתקבלו.
כ"י, שלא נרפסו, לא יושב לבעליו.
המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם
מקומו הקודם.

מחיר שנוי אדרסה חצי הכתר.

Kraków, 29 Grudnia 1905.

גליון נב.

הראשון א' סבת הרס"ו.

עתידיים החגים הקטנים להיות גדולים לעתיד לבא
כהחגים העקריים שבתורה, להוסיף תעופה והדר,
וטעמיהם וקדושתם יתגלו, ולא יאכלו בהם עוד
בשר טמון בבצק, כי אם בשר גלוי... והנה לעינינו
החג של לעתיד לבא. החג הזה הקטן גדול היה!
אבל עוד דבר אחד התחדש בימינו באופן
מתמיד, אשר לא פללנו. גם הנבחרים, הנלחמים על
עמם במסירות נפש באויב הזק וגדול פי אלף
מהם, קמו לעינינו. אלף ושמונה מאות שנה, עד
ימינו האחרונים האלה, היו היהודים רגילים לקבל
כל מכה, בזיון, לחין, בעם ותמרורים בדממה, לתת
למכיתם לחי, לנשק את השבט ולהודות בשפת
חלקות ברוממות אחרים ובשפלות עצמם, להלל
ולחקות רק מעשי זרים ולנגות מעשי בני עמם,
לכחש בזכות עצמם ולהלחם רק בשביל זכות
אחרים, לנטוש את קהל עדתם ולרעות בשדה
אחרים, לעזור בזה להשפיל את היהדות ולעולל
בעפר קרן ישראל. ועתה אחרת היתה, אחינו
ברוסיא, שאין להם שם אף מחוץ אחד להם לעצמם,
מפוזרים ומפורדים הם שם בכל הערים והגלילות,
בתוך עמים גדולים וחוקים מהם פי שלשים והם,
האובדים והחלשים והמעטים, נלחמים באדירים,
בנבחרים וברבים, במלכות האדירה והנוראה, שכל
העולם חת מפניה וגם אדירי התבל שתו בחלקות
לה. האין אלה מזכירים אותנו גבורת החשמונאים?
היהודי הכפוף שבע הקלון, שנבהל עד כה מפני
קול עלה נדף, שפרחה נשמתו כנשת אליו שומר,
עבד לעבדי עבדיו של פקיד קטן, שלא ידע רק
לשחד בכסף בכל יום את עבדי ממשלת הודון,

זה הקטן גדול היה.

גר הנכה מוסיף והולך בבית הלל ואורו הולך
ואור, מאיר את מחשבו הנולה ומלהיכ את הנפש
הנענה של הנע והנדר עולמים. גם חג החנכה גדול
לעינינו והיה להג גדול והשוב. כיונק מארץ ציה
עלתה חשיבות החג הזה. הגיע זמנו לעמוד בתוך
החגים הגדולים ולנהול בכבוד מועד ממדרגה ראשונה.
מי מאתנו אינו זוכר מה היתה חנכה בימי נעוריו:
חנכה היתה „מן הימים שאין אומרים בהם תחנון“,
בר"ח, ט"ו בשבט, ל"ג בעמר, ערב יוהכ"פ והושע"ר.
וכאשר החלו בני עמנו להכיר את ערך החג הזה
ובמקומות יחידים הנהו בקהל עם, בדרשות ובמירות,
מהרו לבשר את הרבר כעתונים: ראו זה פלא,
שמעו ותמהו, בעירנו נפתחו העינים ויכירו, כי אין
חנכה זמן שחוק הקלפים ובטול הלמוד בערב לבד,
כי-אם גם זמן שמחה רוחנית וחגיגה אמתית, זמן
הצלת עמנו ותורתנו, זמן גאון וגדולה, כחג הפסח.
עתה אין צורך לזה, אין עוד כל הדוש בדבר,
העתונים אינם מודיעים עוד על אדות חגיגת החנכה
בערים השונות, כי אין כל רבותא בדבר, כמו
שלא יודיעו, כי גם בעיר פלונית הלכו ל"תשליך"
בר"ה או ערכו את הסדר בפסח. חגיגת החנכה
היתה לחובה, למנהג ישראל, שהוא תורה והנה
ימים באים ולא יוכלו צאצאינו להאמין, כי היו
ימים לישראל, אשר חגנו את החנכה רק בהדלקת
הנרות ובשחוק הקלפים לבד. נתקיימה נבואתו של
אותו צדיק, הגאון והרכי ר' צבי אלימלך שפירא
וצ"ל מדינוב, שכתב בספרו „בני יששכר“, כי

„המציפה“ לשנה החדשה.

„המציפה“ ילך לבטח דרכו גם בשנת האזרחים
הבא וישמור את המטרה, ששם לו, להיות לתועלת לעמנו
ובימה לכל דורש טובת ישראל באמת. יעיר על כל צרכי
עמנו ועל כל עולה ומגרעת בכל מקום שהן, בלי
משא פנים.

„המציפה“ יהיה, כמו עד כה, מועיל ומשעשע
נאחד במאמריו הפובליציסטיים והמדעיים, במכתבי סופריו,
בפיליטוניו, בשידוריו ובדיעותיו החדשות, שהוא מביא בלשון
פצרה מכל תפוצות עמנו.

על דבר ההוספה הספרותית.

את ההוספה הראשונה שר חדש סבת נשגח
לקוראינו עם הגליון הבא.

מפני הבכרות במשלוח ולמנוע חשבונות יתרים
ומרוץ מכתבים, לא נוכל לשלוח את „המציפה“ לאיש
בלי ההוספה הספרותית החדשה. ונבקש מאת כל
חורמי „המציפה“, כי בשלחם את הכסף ישלחו גם
את סחיר ההוספה מראשית השנה והלאה: כתר
לשנה, חצי הכתר לחצי שנה ורבע הכתר לרבע שנה.

לשים רב!

אין כר הנחה ממחיר „המציפה“ לא ליחיד
ולא לחברות או יותר טוב: ומכל שכן לחברות.
והשולח פחות מן המחיר המצער הקצוב ינרע
לו מהגדיונות.

מאת כל החותמים, שכללה עתה זמן
החיימתם. נבכש רשלוה את כסף החתימה
בשבוע הבא רמען לא יהיה הפסק
במשלוח.

אך אל יפול לבך וימינך אל תרף,
העלי הנרות ויהי אור לעת ערב.
אורי, אורי חיל,
קומי לחמי כליל,
מלקמה מדור דור.
גרשי האמש,
קראי לשמש:
„עלה!“ — ויהי אור.

*

הדליקו הנרות משמן הנץ.
לא רק מחוץ, כי-אם גם מבית!
בד שמן בן-יום, לא יומים,
האיר שמונת ימים אור שבקעתים —
גם שמנד המעט.
אמרת: יבלה כמעט קט
ולא יקום עוד דור —
והנה אורך ישראל
עוד ינה ונהל —

פיריון

זאת הנכה.

מאת נתן טעם סאמועלי.

העלי הנרות משמן הנץ.
לא רק מחוץ, כי-אם גם מבית;
בבתי נפשכם הדליקו הנרות.
וקרו ימינכם, שנות דור ודורות.
וקרו החשמנאים,
לחמו כלבאים
בעד חפש ודרור,
לבם מבליחת,
מימינם אשדת —
ויהי אור, ויהי אור!

זרע החשמנאים, את אמה אדירה?
בלבך ילין עזי, בימינך רעם נבורה —

בימי השביתה, לא ינתן להם מאומה, על כן בטלו את השביתה והמורדים נביכים, כי עתה התחזקה יד הממשלה לאיזה זמן וכל עמל המורדים עד כה להכרית את כת הממשלה לעת עתה לריק. — האזרחים הוציאו כרוזים לפועלים לחדול מלכת אחרי המורדים ולחכות עד אשר תעשה מועצת הממלכה סדרים טובים כארץ. בערים רבות נגזר מצב מלחמה וצבאות הצר, שהחלו למרות את פי שריהם, שבו בחשובה. עתה אם לא תקים הממשלה את הכטחות הצר יכרתו המורדים להחל הכל שנית מחרש. במדינות הים הבלטי המרירה במקומה עומרת, הרפובליקה, שיסרו צעירי הלטים קימה. המורדים חקקו חקים חרשים ע"פ רוח הסו-ציאליים, חוק אחד וזכות אחד לכל ואף לנשים. אספת כל העם היא השלטון הראשי בארץ. שרות הבארונים האשכנזים נחלקו בין העם ובעליהם ברחו לחו"ל. ממשלת צרפת שלחה ספינת מלחמה לרוסיה ולא נודע לאיזו חכלית.

כרחנו, שלחו עלינו נונכי נפש, לננוב את בנותינו ולאסרן בבתי זרים ואבותיהן צעקו ואין מושיע. במענת מלך סדום באו פה עלינו: תן לי הנפש והרכוש קח לך. פה מענישים על עשית פצע באצבע ולא על שבר הרוח ועל דכוא הנפש, פה מענישים על נגבת פרוטה אופת לחם ולא על נגבת נפש, מענישים על נזל דבר, שאין בו רוח חיים, ולא על נזל עם שלם ממשפחות העמים. ומי מלל, כי עוד יבא יום ויהודי גליציא יתבעו עלבונם מיד קובעי נפשם, ידרשו בחזקה להשיב להם את הנפש, ישליכו את המסוה, אשר שמו לוחצים על פניהם, לפני רגליהם ויקראו בקול רם: יהודים אנחנו ובמספר העמים המתרוצצים בממלכת אוסטריא נחשב גם אנחנו ולא נתן כבודנו לאחרים ושם זר לא יקרא עלינו. גם ליהודי גליציא הנאלמים ושתומי העין יש פתחון פה בזמן הסוער הזה. גם היתום הקטן הגזול הזה גדול היה!

5

למען לא יעלילו עליו עלילות שוא, היהודי הזה היה פתאם להרדת לב מעניו, למחרת ממלכה זשוריה, למשנה סדרי עולם, למדבר את אויביו בשער, לפונה אל צורריו פנים ולא ערף. ישראל זה הקטן גדול היה!

ולא רק אחינו ברוסיה עצמה, הנתונים להרג ולמשסה ואין להם עוד מה לאבד, חגרו עוז, להלחם את אויביהם בנבוכה ובחרף נפש, גם אחינו באמריקה החפשית נכונים למלחמה, למלחמה ממש. תנועה רבה קמה בקרב היהודים באמריקה, שמגמתה לא פחות ולא יותר, כי-אם לשלוח מחנה צבא של מתנדבים יהודים לרוסיה, לעזור את אחיהם במלחמתם ולהגנם באויביהם. רבים נכונים לצאת לשרה קרב. אבות נשבעו, כי אם יעלה עליהם הנזול להספח אל מחנה הצבא, יעזבו את נשיהם ואת ילדיהם ויעברו את הים, נכונים הם למות עם אחיהם ובלכד שינקמו באויבי ישראל. נקמה זוהי הקריאה המתהלכת עתה במחנה אחינו באמריקה. קראו קראו את הממלכות, לנעור בממשלת הרשעה ולא נענו, צעוק צעקו לעזרת נשיא אמריקה, הנודע ברוח צדקתו וישורו, והנה היתה רוח אחרת אתו, בזווים הם היהודים בעיניו מהניע בגללם את מכות הדיפלומטיה. ויראו היהודים, כי אין עוזר ויזכרו את דברי הלל: אם אין אני לי מי לי ואם לא עכשו אימתי ויאמרו לקום בעצמם לעזרת אחיהם. מלחמה לה' בעמלק וליהודים ברוסיה. בנדבות נעזר רק את החיים, אבל להרוגים דרושה נקמה, כי לכל אסון יש נחמה ולא לרצח כזה מתוך רשעה, על הדם הנשפך לא יכופר, כי-אם כדם שופכיו. רוח ישראל השפל והנדכא לבש עוז. גבורים היו היהודים מעולם, אבל נבורתם היתה עצורה בקרבם, אך לא נשתה. ומה שהיה בכח יכול לצאת אל הפעל — ויצא! רוח ישראל הקטן גדול היה!

וגם היהודי הגליצי קבל פנים אחרים. מי זה נכא-רוח בכל עמנו היהודי בגליציא? מי זה נרמס, דחוף ודחוי יותר ממנו? ברוסיה גזלו את ממוננו, את זכויותינו וגם את חיינו, אבל לא את גפשונו. שם הודו הממשלה והעמים תמיד בקיום עם יהודי, לחוץ לחצו את העם הזה, בזוהו, עשקוהו, אבל לא כחשו בהיותו. ברומניא עשונו לזרים, הוציאו אותנו מכלל החקים, גרשונו, תחרירו מנוחתנו, השפילונו עד עפר, אבל לא התנכלו להכרית זכר לישראל, לא מחונו מספר החיים. ופה בגליציא "החפשית" התחכמו עלינו להשמידנו, לקחת נשמתנו בנשיקה. כפרו בדרך רשמי בקיום עם יהודי, קראו עלינו שם אחר, גרשו את נפשותינו מתוך ניותינו ויחלקו ביניהם את גופותינו. עשונו לפולנים בעל

על המצפה.

שתי אספות ראשונות.

בסמטאניסלאו היו בשבוע הזה שתי אספות מורים יהודים. האחת היתה האספה הראשונה של המורים העברים, המלמדים עברית ע"פ השמה החדשה והשנית היתה האספה הראשונה של מורי הדת היהודים, המבקשים להשכיח שפת עבר מפי ילדי העברים. באספה הראשונה דברו רק עברית ובשנית רק פולנית. זו היתה ערוכה נגד הבגידה בישראל וזו נגד קיום עם ישראל. הראשונה החליטה ליסד חברת מורים לתמוך זה ביד זה והשניה קבלה המיכה מיד נכרים, מיד שונאי ישראל. בראשונה החליטו מה שלב יהודי דורש מאת איש יהודי ובשניה החליטו מה ששונאי ישראל, המבקשים לבלענו חיים, דורשים ממנו. בראשונה נועצו להגדיל ולהאדיר את אחריתנו ובשניה נועצו להברית כל אחרית לישראל. ובכל זאת חברי השניה מתמנים על ידי ראשי הקהלות, שבתוכם גם יהודים חרדים יראי אלקים, ומקבלים פרס מכסף המס של היהודים וחיים על חשבון הצבור היהודי וחברי הראשונה נעזבים מאת הקהלות ואחינו החרדים יראי האלקים מחרימים אותם ומבקשים לקפח פרנסותיהם. את התהפוכות האלה נראה גם במקצועות אחרים בחיינו. ישנם יהודים "נאורים" פושעי ישראל, פורקי עול דת ומגדלים בניהם לשמה, מועלים מעל בעמם ומוכרים אותם ביד שונאים, ובם יכחו היהודים החרדים,

ענינים מדיניים.

המרידה ברוסיה.

היא המלחמה עם העם המתקומם, שם, במזרח אזיא, לא האירה ההצלחה פניה לחיל רוסיה אף פעם אחת ופה תריע הממשלה תרועת נצחון בפעם בפעם. כאשר תשלח בעם את גדודי הצבא הנאמנים אתה עוד ויערכו זכח בהם, אז תעלוץ ותרמה, כי כבר נצחה את המורדים ולא יוסיפו להרים ראשם. אבל בזה תרגיזם עוד יותר והמרידה תתגבר אחרי כן ביתר עוז. בשבוע הזה היה לממשלה נצחון בזה. כמסקוא היה מלחמה קשה בין המורדים ובין הצבא, אלפי חללים נפלו משני הצדדים, חיצות רבים היו מכוסים בהרוגים ובנפצעים, המורדים בנו סוללות כרחובות ויורו מאחריהם על החיל, לכדו חצרות מסלות הברזל ובסוף נצח חיל הצר והפטריוטים שמחים, כמו ששמחו בנצחון ארסה וקויוב. עוד נצחון אחד נצחה הממשלה. המורדים גזרו שביתה כללית בכל רוסיה ולא הצליחו. במקומות רבים התחילו לשבות, גם מסלות ברזל אחדות נפסקו וכפולין שבתו גם בתי הדואר והמלגנרף. אך האכרים כמו את הפועלים במסה"ב לעבוד, בי להם אין כחרף משברת אחרת, מלבד הולבת סחורות למסה"ב, ובשביתה עליהם לסכול רעב, ומכסף המס, שיטילו הפועלים על האזרחים, להחיות את הפועלים

העלה הנרות, הדליקה!
המה יקראו: הדחיקה!
שמה, שמה מהם ועבור!
יחדו בני בלי-שם
זאת ידעו גם הם,
כי מאורך להם אור!

*

העלה הנרות משמן הנזית
לך ולחם, מחוץ ומקבית!
כי מעט השמן — על זאת אל תביטה,
מלא הכדים, מקא, אל תמעיטה!
אורך לא יקבה עד מהרה,
הצרות הן נפת על תבערה,
עוד יבא יום, עוד יבא התור
ולא תוסף עוד לדאבה
ומלאה הארץ אהבה.
ויהי אור, ויהי אור!...

ד' מלא ירכם מדור דור —
בעת חשך, בעת אמש,
אתם, אתם קראתם לשמש
ניצח — ויהי אור!

ישראל גוי אחר, אתה המאיר לארץ!
אל ימם לבך מקול רעש, מקול פרוץ,
ואם יורוך כדוה וירחיקו מעליך,
אתה המאיר, אתה נצב כבדך,
במנורות הכסף במסמרות
יחדיו יאירו שמונת הנרות —
ואיה השמש, איה?
איה המדליק, הנותן אור?
אותו, אותו שמו בבור,
מחוץ למחנה שם תמצאהו:
אתה הארת לארץ ותהל,
לפן ל בדר תשקן ישראל —
זאת התעודה, אל תחת מקולם,
רעה תחת טובה — זה רךך עולם;

ויהי אור, ויהי אור!

לאהליך ישראל, שובה האלה,
כד השמן יאיר עד עולם סלה,
לא ידעך בעת צר, בעת צנקה
שים שמן בלבבך, הדליקה!
נרות התקנה השוהרים,
הלא המה המאורים
במקדש ד', באהלי שם;
אם ימעט השמן, אל תגורו
העלו הנרות ויאירו —
הנרות הללו קדש הם.

*

העלו הנרות משמן הנזית
גם מחוץ לכם, לא רק בבית!
ואם יקראו: סורו בני-שם הרחיקו —
אל תראו מהמונם — הדליקו, הדליקו
הדליקו נרות התבונה,
נרות ההשכלה, נרות האמונה.

אביע ברכת מו"מ לאחותי מרת נעשא ליום חתונתה עב"ג מר יונה פלאנק נ"י מדאבראמיל. יוסף גערבער — מאשציקא.

מעמק לבבי אביע בנה ברכת מו"מ לידודי מר בעריש טימבערג לנשואיו את מרת שיינדיל ענגלענדער מסאנדערעץ החרשה. זאב וואלף פליישער — קזאנוב.

מקרב ולב עמוק הנני מביע ברכת מו"מ לחברי מר אלי' לאנדא בבואו בכרית הנשואין עם מרת העני פוכס מטארנאברזענ. אליעזר וואכטיל — רישא.

ברגשי אהבה וידידות אברך את מר אלי' לאנדא בבואו בכרית הנשואין עם מרת העני פוכס מטארנאברזענ. א. י. וואקס — פשעווארסק.

ברגשי אהבה הנני מברכים ברכת מו"מ את מר שלום ארנשטיין מפארגורזע להאשי את מרת חנה פערל. חיים פערל. הערץ בראם — מאקוב.

ברגשי אהבה וניל אברך ברכת מו"מ את ב"ג ק"ד דוד לעדנע-מזייבוש לחתונתו עם מרת שרה פוכס מקענטי. והנני שולח ב' בתרים למיבת שדודי רוסיא אשר נדרתי בעלוהי לתירת. ותמורת המעלענראף חצי כתר לקה"ל. משה מאהלער — זייבוש.

יצחק הערשטאהל קראקא נדב בטר בשביל שדודי רוסיא.

הנני מברך את מר אברהם ישראל מארקוס לארוסיו. ש. מי לוז.

אני מגיש את ברכתי להגביר מר זעליג מיהלשטיין ליום הביאו את בנו מר דוד בכרית החתונה עם מרת ראווא לופא. יעקב פראסא הכזן קאלוש.

בעד הקופה הלאומית אספו הנערות אסתר לונג, חנה רוזנהק ויהודית טרויב על חתונת ברנדס בנאדבורנא לרשימת המורה מר גלב בספר הזהב 2.10.

הראשונים ומוהר את הרופאים, שישיחו, לכל יפנו החולים במקרה כזה לרופאי אליל. התהורה הזאת התפרסמה כפקודת חברת הרופאים בוויין, שבתוכה נמנו כל גדולי הרופאים והפרופסורים במחלקת הרפואה באוניוורסיטה הווינית.

הנחרות (שנארבען). הנחרות בשנה היא מחלת החטם או הגרון, ושיסבלו ביחוד אנשים שמנים כי נתעבו החלקים הפנימים של האברים האלה והנשומה קשה דרך החטם. הסובל במחלה הזאת צריך להתרפא יותר מכל מחלה אחרת, כי מזה יצאצרו גם אחרים הישנים עמו. הרופא יסיר את המוס בנתוח קל. לנשום דרך הפה קשה לריאה, כי האויר יתחמם ויסתנן בחטם ולא כפה. לכן חובה על המנח' לטהר אל הרופא. — את החטם יש לשמור מאד, כי החטם אינו אבל בווי, כמו שיחשבו האוילים וביחוד טעשי האנטישמים, המכזים את היהודי בחטמו העקים והגדול. כבר אמרו החוקרים לינע ולאיואצ'ר, כי החטם הוא אות בכור לארס וגדל החטם וביחוד "חטם הנשי", שהיהודים מצוינים בו, היא איה אינמלינגציה. נאפליין הראשון בחר לשרי צבאיתו רק אנשים בעלי חטם הנשר, כי באלה מצא המיד יתר עוז ותבונה ובח החלטה. בנכורים מצוי יותר חטם עקים מאשר בחלשים. העמים המרובים בקולטורה חטמיהם גכנונים וכן המשפחות, המגדלות בעלי שבל וזבונה, מבורכות בחטמיהן. אבל גם אויר קר ולה פועל על החטם, להצבותו ולהגדילו. על כן, היהודים בחולנד מצוינים מכל אחיהם בחטמם הגדול, אף על פי שאינם מצוינים מאד בתורתם ובחכמתם.

יהיה נסתר מעינינו ולא נראהו עוד. עתה נוכל לראותו היטב בכלי ההבטה קמץ (אפפערן-גלאז) וכל אשר יתקרב אל השמש ילך הלוך וגדול עד כי יוכל לראותו בעינים כלי כלי הבטה איש המכיר את מקומו. הרוצה לדעת את מעמדו ישלח על אדרסה דלמטה בעד חצי כתר מרקאות במכתב וישיג חפשי מפת הכוכבים בלשון הקדש. ארי' ליבש גערשטל.

אדרסה: Wolf Gerstel Rabbiner in Jaryczow (Galicien)

מחברות ארץ ישראל. העתון המיוחד לחברת המורה הנוצרית מביא את הוצאות עבודת החפירות בין חרבות ארץ ישראל, אשר ובכל מחדש אוגוסט עד אקטובר. בארץ ישראל נמרה החברה את החקירה בחרבות בתי הכנסיות בגליל מימי הרומאים. החרבות האלה הולכות וכלות. יושביה ארץ לוקחים את אבניהם לבנינים חדשים, על כן מהרה החברה לגמור שם את עבודתה. היא הסתפקה לרשום את הכנית היסודית של כמה בתי כנסיות, כי הכתלים נהרסו. גם הצילה כמה צעצעים וקישוטים, שיש בהם אלמנטים רומאים ויהודים מעורבים. רק בית כנסת אחד בתל-הום בשאר במעט שלם וכבר נגלה כלו. בבבל הצליחה לגלות את התעלה, שבנה אבי נבוכדנצר והיא נזכרת בכתובות על מצבת אבן. בעיר אשור, עיר הממלכה הראשונה של מלכות אשור, נגלתה במת האיליים ענו וארד וחפצים יקרים נמצאו שם, כמו כרוב בתמונת שור עם כנפים וראש אדם, גם פסל ארם, שבפי הנראה הוא מימי אמרפל (חמורבי). שם נמצאה מצבת אבן מימי שלמנאסר השני מלך אשור. היא חשובה בזה, שנזכר שם שם חזאל מלך ארם, הנזכר גם בספר מלכים שלנו.

הזהרו במחלת הסרטן. העתון המיוחד למחלקת הרפואה של האוניוורסיטה הווינית, ווינער קלינישע וואכענשדיפט פרסם הזהרה לרופאים על אדות מחלת הסרטן (קרעכס) בשם הועד, שנקבע מאת גדולי הפרופסורים, לחקור ברפואת המחלה הנוראה הזאת. הועד נוכח, כי ברוב המקרים אפשר לרפאות את המחלה הזאת, שאמרו עליה תמיד, כי אין לה כל תרופה. התרופה האחת היא הנתוח, לכרות את הבשר החולה. אבל הנתוח צריך להיות בתחלה הראות המחלה, בהיותה עוד רק במקום מצומצום ולא פעלה עוד את פעולתה לרעה פל כל הגוף. אם התדשל החולה או הרופא וימתינו עד שתראה המחלה את אותותיה הנוראים (יסורים, תעוב מאכל, געל, הקאה), אז לא יועיל עוד הנתוח, וחטאת הרופא גדולה. הועד מצוין בפרטות את אותות המחלה

אברהם ישראל מארקוס	
מאורשים בירח כסלו תרס"ו	
קראקא	יארסלוי
דינדע העניש	
יהודה אריה הכהן קאמיל	
מאורשים	
סטארי סאמבור	קאסוב

אקריב בזה ברכתי להבחור הנעלה במר ליב קאמיל מקאסאו בבואו בכרית החתון עם אחותי מ' הינדא. יוסף העניש — סטארי סאמבור.

הנני מברך בכרית מו"מ את בכור מחו' וידודי הרב הגביר הנכבד מו"מ אפרים שמיגליץ מטארנאו ליום הובילו תחת צל בכור חופה את בנו היקר במר זאב וואלף נ"י. יוסף תאומים — ראזוואדאב.

עכט רוססישעס מאשינענעהל
 וואועלין (טאָוואַטשעטשעט) צילינדערעהל
 צו ביליגען פרייעזן בייא
 K. Hausmann, Lemberg
 Sonnengasse Nr. 15.
 מוסטערן אויף פערלאנגען גראמיס אונד פראנקא.

"בית יהודה"
 רש"י מיט נקודות, רש"י איבערזעצט אונ ערקלעהרט אין ריין יודיש.
 דער פרייו: איינפאך פאפיער 8 קראנען, אויף רענאל-פאפיער 10 קראנען.
 ווער עם שיקט דעם פרייו פאראויס בעקומט די חומשים פראנקא.
 צענטראל-פערקויף ביי
Simon Neumann, Buchhandlung
 Tarnopol. ארער Tarnopol.

הישיבה הראשונה בגליציה
 בעיר כראָדשין הנקובה בשמה
"תורת חיים"
 שנוסדה ברשיון הממשלה יר"ה בשנה התרס"ה תחת השגחת הרב הגאון הגדול ראש המתיבתא לאבד"ק הנ"ל מ' פינחס גרוי איש הורוויץ שליט"א מתנהלת רק ע"פ פקודת הגאון ראש הישיבה הנ"ל, והאדריסה לכל עניני הישיבה תערך רק אל הנשיא
ARON GELLER
 Bohorodczany (Galizien).

Abonnieren Sie:
Die Wiener Allgemeine Zeitung
 6 Uhr - Blatt
 um 6 Uhr Abends erscheinendes Journal, enthält politische, finanzielle und wirtschaftliche Informationen ersten Ranges, ausführliche letzte Berichte des Reichsrathes, das vollständige
Coursblatt
 der Wiener Börse, Coursdepeschen von allen plätzen Waarenberichte etc.
 In allen Verschlusslocalen einzeln und im Abonnement erhältlich.
Abonnementspreise
 sammt Zustellung oder Zusendung für Österreich-Ungarn:
 Für 1 Monat . . . . . K 2.80
 3 Monate . . . . . » 8.—
Die Expedition
 Wien, I. Schulerstrasse Nr. 20
 Das Abonnement kann mit jedem Tage beginnen, muss jedoch mit Schluss eines Monats enden

איינע הערצענסזאכע
 פערלאנגט אין אללען מראפיקען נור
ח. ל. שפיטז'ים
 ציגארעטטענהילזען אויס קראקוי.
 איינע גראסע אנצאהל יודישע ארכיטעטער פֿינדען דא איהר בראט, וואבני די קווא-ליטאָט, זאווי די אויספֿיהרונג קיינעם-וועגס אנדערען נאכשטע הען.
 זוכט דאך ניכט בלאָסדעם פֿאַראורטיילס-וועגען יוסט פֿרעמדע אדער אויסלאַנדישע פֿאַבריקאַמע, וועלכע ביי דערעלכע קוואליטאַט טייערער קאַסטען.
 די העררען ציאניסטען מאכע איך בעזאנדערס אויפמערקזאם, דאסס איך פאן יעדער שאכטעל איינען קרייצער דעם נאציאנאל פאנד צופיהרע.

Tsch

kenne für die Hautpflege, speziell um Sommersprossen zu vertreiben und eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen, keine bessere u. wirksamere medizinische Seife als die altbewährte **Bergmann's Lilienmilchseife** (Marke: 2 Bergmänner) von **Bergmann & Co., Tetschen a/E.** Vorrätig à Stück 80 Heller in den meisten Apotheken, Droguerien Parfümerien und Friseurgeschäften.

פיר ברוכליידענדע

ראדיקאלע הילפע אהנע אפערציאן. פערלאנגען זיא גראמיס אונד פראנקא דיא נייא ערשיענענע כראשיערע פאן מ. פרייליך, ספעציאליסט פיר ברוכ-ליידענדע אינד ערפינדער דער ק. ק. פאמ. באנדאזען אין לעמבערג, גראדעצק-גאסע 35.

האנקורז.

פה נייאמאָרַט בנליציא מבקשים שו"ב מומחה וי"א ושיהי' בעל הפלה וקולו ערב ונעים ובעל קורא ומוהל, שנותיו לא פחות מעשרים וארבע ושלא עברו לו עוד שלושים שנה. ארץ לידתו הרי גאליציא. עליו להראות קבלה מנאוני זמננו המפורסמים.

משכרתו הריה מקופת הקהל לע"ע אלף ושהי מאות כהרים לשנה. הכשרה הזאת היא רק לפי שעה (פראוויזאריש) על שנה ואם יפיק רצון, אזי יעמוד על מקומו בשלום.

איש אשר אנה לו יוכל לפנות אל הח"מ ככתבו או לכוא בעצמו עד יום 1 פעבער 1906.

וזאת לדעה שעלינו לשלם הוצאת בחורה רק למי שיהיה נבחר מעדתנו ומרהב ה"ג אכ"ד רפה.

יום ב' לפ' "הנמצא כזה" פה נייאמאָרַט.

ד"ר ב' קאָהן נשיא העדה.

עין דעמאיל עזגראה

נייהייטען

אין דאמעז עט קינדער-היטמען, זאוויא זעממליכען מאדיסטען-צוגעהארען

אין גראסער אויסוואהל, עמפפיהלט צו דען אללער בידריגסטען פרייען אים נייא ערעפענעמען לאקאלע דיעטערסנאסע נר' 44

Hermann Ellend, Krakau, Dietelsg. 44, Ecke Stradom

Kennen Sie

Ochotnicki's Orientalische Zuckerwaren? überhaupt!

meine Specialität „Rahm - Bonbons“ zu 1 Heller & 2 Heller Verkauf.

Bitte machen Sie einen Versuch! Sie werden wie 1000 Andere mein ständiger Abnehmer sein.

1 Postcolli 4 Kg. Netto Kr. 8.80 franco pr. Nachnahme. Preisliste Gratis & franco.

Erste Galiz. Orientalische Zuckerwarenfabrik **Ch. S. Ochotnicki, Chrzanów.**

גימנוזיום עברי.

בית הספר אשר לנו סה הקים לו מטרה נכבדה, לחבר חנוך גמור בכל מיני הלמוד של הגימנוזיום עם ידיעה עמוקה בתורה נ"ד, דקדוק, גמרא ומפרשים. התלמידים יחונכו ע"פ האמונה המסורה לנו. תלמידים מגליציא ומרוסיא, שאינם בקיאים בשסת אשכנז, מוכרחים להכנס סה למחלקת ההכנה לחדשים אחרים, להכין לגימנוזיום שלנו. מחיר הלמוד, המעון והמוזנות לתלמיד אחד סן חמשים כתר ולמעלה לחדש. יתר הפרטים מודיע תמיד

Dr. M. Jung, Rabbiner
Ung. Brod. (Mähren).

Bettfedern

mittelt Dampfbetriebe gereinigte **Prima Rupfedern gelissen, ungelissen, feine Flaumfedern** zu sehr billigen Preisen.

Preiskourant sende gratis und franco.

IGNATZ KOHN
Federnhandlung
ZENTA, Ungarn.
Genaue Adressirung!

ERSTES SPECIAL-HAUS

von Echten **Grammophone-Phonographe**

Engros & Endetail **JOSEF WECHSLER**
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71/II

עמפפיעלט עכטע קאנצערט גראמאפאָנע עכט נור מיט מארקע, שרייבענדער ענגעל. ריעזיגע אויסוואהל פאן יודישען אונד העבראישען פלאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאָן מיט מארקע, שרייבענדער ענגעל, זאמט 10 פלאטטען. נור 35 פראָרין. ניעמאנד זאל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פערזוימען.

פרייזקוראנטע עט הויפטפערציכניססע אויף פערלאנ-גען גראמיס אונד פראנקא.

מנורה לחנוכה

כסף חינא עם כותל מערבי מצויר מוזהב ומפותח, נס גדול ה" שם. מחירה 2 fl.80 כלי כותל 1 fl.75. מנורה כדוגמת מנורה כיהמ"ק לשמונה נרות על כסים גבוה 5 fl עפ"י פאסטמאכנאהמע אצל

E. MEIERSDORF
Krakau, Augustianska 19.

PATENT-ANWALT
Dr. FRITZ FUCHS
diplomierter Chemiker (beeidet)
Technisches Bureau
INGENIEUR A. HAMBURGER
Wien VII. Siebensterngasse 1.

GELD DARLEHEN

zu 5—6% für kreditfähige Personen jeden Standes gegen Schuldschein, auch in kleinen Raten rückzahlbar, Hypothekendarlehen zu 4% effektiviert das Eskompte-Bureau:

D. S. Scheffer, Budapest
VII., Baross-tér 13. sz.

Retourmarke erheben.

Kaufmännischer Fern-Unterricht!

בוכפיהרונג (אללע מעטאָדען), האַנדעלסקאַררעספּאָנדענץ, דייטשע שפּראַכלעהרע, קויפּמ. רעכנען, האַנדעלסקונדע, וואַרענקונדע, געאָגראַפֿיע, שאַנשרייבען, וועלטגעשיכטע, סטענאָגראַפֿיע (אללע סיסטעמע) א. ו. ו. קאַנן ינדערמאַנן אַהנע בעזאָנדערע פּאַר-קעננטניססע אים ברעפּליכען וועגע אונד אין קורצער צייט גרינדליך ערלערנען.

בייא גלייכצייטיגער טיילנאָהמע אן 4 לעהרפּאַכען, סטענאָגראַפֿיע גראַמיס.

Gründliche briefliche Ausbildung zum tüchtigen Kaufmann.

אַנפּראַגען נור געגען רעטורקאַרטע. פּראַספּעקטע א 35 העל, פּראַבערועפּע א 1.20 קר.

Erstes commercielles Unterrichts-Institut. — Abteilung für briefl. Unterricht
A. Weissmann, Podgórze-Krakau. H.-E.

פיר דיא האַנדעלספּיגער אונענטכעהרליך! פערבעסערונג דער שטעללונג!

Wyd.: **Naftali Hof.**
S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukem S. L. Deutschera w Podgórzu

טהעע

פאן קראנען 3 כיו 10 פער ק"ג כיו

L. APPERMANN, BRODY

פיר צופריעדענהייט גאראנטירט.

וויר כרינגען היערמיט דעם פ. מ. פובליקום צור קעננטנים, דאס דיע רענאמירטע לעמבערגער כשר-ועלכווארענפאבריק דער פירמא פאסטעט קאמפ. נונמעהר אין דען בעזיטץ דער פירמא בלאַנקשטיין עט פּרענקעל איבער-גענאנגען איז. די פאבריק איזט יעצט מיט דען ניעסמען מאשינען פער-זעהן אונד ערצייגט די שענסמען סאלאמי, זאווי אלע פערשיעדענען ועלכווארען-סארטען צו ביליגסטען פרייזען. שמעהט אונסער אויפזיכט דעם ברידע רפה.

Blankstein & Frenkel, Lemberg, ul. Gazowa 10.

הויפט פיליאלען אין לעמבערג: קארל-לודוויג שטראסע 41, באימף 18, באזשינא 20.

7657